

GEOGRAFIA DEL LITORAL

APLICATIU

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Geografia del Litoral
Codi	
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	4t curs – 2n semestre
Horari	Assignatura virtual
Lloc on s'imparteix	Assignatura virtual
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Francesc Romagosa
Departament	Geografia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-1082
Telèfon (*)	935811459
e-mail	Francesc.Romagosa@uab.cat
Horari d'atenció	A determinar

2. Equip docent

Nom professor/a	Francesc Romagosa / Françoise Breton
Departament	Geografia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-1082
Telèfon (*)	935811459
e-mail	Francesc.Romagosa@uab.cat
Horari de tutories	A determinar

3.- Prerequisits

No hi ha prerequisits per als estudiants del Grau de Geografia i Ordenació del Territori. Per a la resta d'estudiants, són necessaris uns coneixements bàsics de Geografia Física i Cartografia.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'objectiu del curs és donar els coneixements de base per què l'alumne compregui la complexitat territorial, ambiental i social del sistema litoral i aprengui a analitzar la problemàtica de l'espai litoral de forma integrada i des d'un punt de vista geogràfic.

L'assignatura es divideix en tres parts o blocs: en un primer bloc s'analitza l'espai litoral -en un sentit geogràfic ampli- des del punt de vista físic (formació, dinàmica i morfologia). El segon bloc analitza els principals ecosistemes característics del litoral mediterrani. El tercer bloc tracta de les relacions entre la societat i l'espai litoral (usos, impactes, gestió i planificació). S'inclou una sortida de camp en un tram del litoral català amb l'objectiu de poder veure *in situ* molts dels aspectes tractats a la teoria.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència CE7. Analitzar i interpretar els paisatges

Resultats d'aprenentatge

Saber analitzar i interpretar les principals característiques dels paisatges litorals, tant des del punt de vista físic com humà.

Competència CE8. Analitzar i interpretar els problemes ambientals

Resultats d'aprenentatge

Saber analitzar i interpretar els problemes ambientals i territorials propis dels espais litorals, establint les connexions necessàries entre els diferents subsistemes que els conformen.

Competència CE3. Actuar i intervenir en el territori i en la seva gestió, mostrant el caràcter aplicat i experimental de la formació geogràfica

Resultats d'aprenentatge

Disposar d'una base de formació per a una correcta interpretació i gestió territorial dels espais litorals.

Competència CT5. Analitzar, sintetitzar i raonar de forma crítica

6.- Continguts de l'assignatura

1r bloc: Introducció al litoral

1. El sistema litoral
2. La formació i l'evolució del litoral
3. La dinàmica litoral
4. La morfologia del litoral

2n bloc: Ecosistemes i formacions litorals

1. Els ecosistemes submergits
2. Els penya-segats
3. Les platges i els sistemes dunars
4. Els deltes i els estuaris
5. Les zones humides

3r bloc: Litoral i societat

1. Activitats humanes i impactes al litoral
2. El turisme litoral
3. La pesca
4. La legislació i l'administració al litoral
5. Litoral i sostenibilitat: la qualitat ambiental al litoral
6. La gestió integrada del litoral

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- Seguiment dels temes tractats en el curs (lectura i estudi dels materials que conformen els apunts de l'assignatura).
- Lectura de llibres i articles com a matèria complementària als apunts (alguns d'ells disponibles al Campus Virtual).
- Sortida de camp de caràcter obligatori, que complementarà els coneixements teòrics dels apunts i serà la base d'un treball pràctic.
- Elaboració de pràctiques i treballs, amb la tutorització virtual dels professors.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Supervisades

Autònomes

8.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura consistirà en la realització d'un examen final que avaluarà els coneixements teòrics corresponents als tres blocs temàtics de l'assignatura i que comptarà el 60% de la qualificació final, així com en l'elaboració d'un o diversos treballs de caràcter pràctic, relacionats tant amb la matèria teòrica com amb la sortida de camp, i que comptaran el 40% restant de la qualificació final.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
------------------------	-------	------------------------

9- Bibliografia i enllaços web

- ANTON, S. (2004). "Demanda turística i protecció del litoral: un horitzó possible". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 69-84.
- ARTIGUES, A.A. (2001). "Turismo de espacios litorales e insulares". A: BARRADO, D.A.; CALABUIG, J. (eds.) *Geografía mundial del turismo*. Madrid: Síntesis: 90-122.
- BARRAGÁN, J.M. (2003). *Medio ambiente y desarrollo en áreas litorales: introducción a la planificación y gestión integradas*. Cádiz: Universidad de Cádiz.
- BARRAGÁN, J.M. (2004). *Las áreas litorales de España. Del análisis geográfico a la gestión integrada*. Barcelona: Ariel.
- BARRAGÁN, J.M.; BORJA, F. (2011). "Litorales". A: *Evaluación de los ecosistemas del milenio de España. Conservación de los servicios de los ecosistemas y la biodiversidad para el bienestar humano*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino - Fundación Biodiversidad: 673-739.
- BIROT, P. (1962). *Tratado de Geografía Física general*. Barcelona: Vicens-Vives.
- BRETON, F. (1996). "El litoral: bases per al planejament i la gestió integrada d'un espai dinàmic i vulnerable". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 45-100. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- BRETON, F.; TRUJILLO, A.J. (2009). "Paisajes litorales". A: BUSQUETS, J.; CORTINA, A. (coords.) *Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje*. Barcelona: Ariel: 111-134.
- BUSQUETS, J. i altres (2003). *Les formes urbanes del litoral català*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- CARTER, R.W.G. (1989). *Coastal environments. An introduction to the Physical, Ecological and Cultural Systems of Coastlines*. London: Academic Press.
- COASTAL MANAGEMENT (publicació periòdica, diversos números).
- CONSELL ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE (2005). "Litoral". *Informe sobre l'evolució de l'estat del medi ambient a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- CONSORCI EL FAR (coord.) (2006). *Pla Estratègic Litoral de la Regió Metropolitana de Barcelona*. Barcelona: Associació Pla estratègic litoral.
- DAY, T. (1999). *Oceans*. Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers.
- DD.AA. (2004). *Planificació i gestió integral del litoral. Eines, estratègies i bones pràctiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DEMESTRE, M. (1986). "Les diferents comunitats naturals de la Mediterrània". *Quaderns d'Ecologia Aplicada*, 9: 9-41.
- DERRUAU, M. (1978). *Geomorfología*. Barcelona: Ariel.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Manual de gestió integral del litoral*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Marc legal del litoral de la província de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2010). *El sistema litoral. Un equilibri feble amenaçat pel canvi climàtic*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIRECCIÓ GENERAL DE PESCA I AFERS MARÍTIMS (2001). *Les fanerògames marines de la costa catalana*. Barcelona: Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
- FLOS, J. (ed.) (1985). *L'Oceanografia. Introducció a l'ecologia marina mediterrània*. Quaderns

- d'ecologia aplicada, 8. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- FOLCH, R. (dir.) (1984-1992). *Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vols. 1, 2, 7 i 14.
 - EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2006). *The changing faces of Europe's coastal areas*. Copenhagen.
 - FUNDACIÓ TERRA (2001). "El litoral". *Perspectiva ambiental*, 23.
 - GARCÍA, A. (dir.) (1988). *Análisis del litoral español. Diseño de políticas territoriales*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.
 - GREENPEACE (diversos anys). *Destrucción a toda costa*. Madrid: Greenpeace.
 - HASLETT, S.K. (2000). *Coastal systems*. London: Roudledge.
 - JOURNAL OF COASTAL CONSERVATION (publicació periòdica, diversos números).
 - MARGALEF, R. (1994). *Litorals i oceans*. Enciclopèdia Biosfera, vol. 10. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
 - MILLENNIUM ECOSYSTEM ASSESMENT (2005). *Ecosystems and human well-being: Wetlands and water synthesis*. Washington: World Resources Institute.
 - MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE (2005). *Hacia una gestión sostenible del litoral español*. Madrid.
 - MIRALLES, E. (1999). *Costes baixes sorrenques, territori i societat: cap a una gestió integrada i sostenible dels sistemes de platja*. Memòria de recerca inèdita. Bellaterra: Departament de Geografia – UAB.
 - MORENO, A. (1990). *Régimen jurídico del litoral*. Madrid: Tecnos.
 - MORENO, I. (2007). *Manejo integral costero. Por una costa más ecológica, productiva y sostenible*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears.
 - MULERO, A. (1999). *Introducción al medio ambiente en España*. Barcelona: Ariel.
 - MUSEU COMARCAL DEL MARESME (1992). *El Maresme, en viu*. Mataró.
 - NONN, H. (1987). *Geografía de los litorales*. Madrid: Akal.
 - PARPAL, N. (1996). "Un passeig pel litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 245-289. Barcelona: Diputació de Barcelona.
 - PASKOFF, R. (1994). *Les littoraux. Impact des aménagements sur leur évolution*. Paris: Masson.
 - PIÈ, R. (1985). "De las cartas de concesiones de usos de la playa a los planes de ordenación del litoral. La costa catalana". *Estudios Territoriales*, 18: 109-138.
 - PINTÓ, J. (2005). "El paisatge litoral". *Espais*, 50: 66-77.
 - RIBA, O. (1993). "Dinàmica de les costes i actuació antròpica". *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 36: 229-247.
 - ROMAGOSA, F. (2000). *Zones humides, societat i medi ambient. Les zones humides de Catalunya*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB.
 - ROS, J. (2001). *Vora el mar broix. Problemàtica ambiental del litoral mediterrani*. Barcelona: Empúries.
 - ROS, J.; SERRA, J. (1996). "Ecosistemes i dinàmica litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 5-43.
 - ROSSELLÓ, V.M. i altres (1998). *Manual de geografia física*. València: Universitat de València.
 - SALVÀ TOMÀS, P. (1992). "La Mar Catalana". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 111-160.
 - SANJAUME, E. (1992). "Les costes". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 161-211.
 - SANJAUME, E.; MATEU, J.F. (eds.) (2005). *Geomorfologia litoral i Quaternari*. València:

Publicacions de la Universitat de València.

- SERRA, J.; ROCA, E. (2004). "El litoral: naturalesa domada?". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 25-38.
- STRAHLER, A.N.; STRAHLER, A.H. (1989). *Geografía física*. Barcelona: Omega.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2001). *Los océanos. Medio ambiente, recursos y políticas marinas*. Barcelona: Ed. del Serbal.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2007). *Atlas de la Europa marítima*. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- TARBUCK, E.J.; LUTGENS, F.K. (1999). *Ciencias de la Tierra. Una introducción a la geología física*. Madrid: Prentice Hall.
- UNEP; EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2000). *Estat i pressions del medi marí i costaner mediterrani*. Barcelona: Departament de Medi Ambient – Generalitat de Catalunya.
- UNEP – MAP (2005). *A sustainable future for the Mediterranean. The Blue Plan's Environment and Development Outlook*. Londres: Earthscan.
- VALLEGA, A. (1999). *Fundamentals of Integrated Coastal Management*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- WWF/ADENA (2002). *El litoral mediterráneo: importancia, diagnóstico y conservación*. Madrid: WWF/Adena.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: 70

S'explicitarà a l'inici del semestre. En qualsevol cas, però, cal tenir present que la **sortida de camp** que es realitzarà el dissabte 29 de març de 2014 és de caràcter obligatori per a tots els matriculats a l'assignatura.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE